

VISI LIETUVOS ŽEMĖS ŠVENTIEJI, MELSKITE DIEVĄ UŽ MUS!

STAČIATIKIŲ LIETUVA

Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios laikraštis

2024 m. vasaris Nr. 15

www.orthodoxy.lt

facebook.com/orthodoxy.lt

Teologijos studijų klausytojai išlaikė pirmus egzaminus

Arkivyskupijos Teologijos studijose vyko pirmoji sesija. Egzaminų sąrašas įspūdingas: nuo bažnytinės slavų kalbos iki Senojo Testamento. Buvo du sesijos etapai: nuo sausio 26 iki 27 ir nuo vasario 2 iki 3. Pasak Studijų vadovo, Trakų vyskupo Ambrosijaus, sesija buvo organizuota taip, kad besimokantieji galėjo rinktis dieną, kada jiems patogiau laikyti egzaminą ar gauti įskaitą, tad jie turėjo galimybę išskirstyti krūvį.

„Mes pasistengėme padaryti taip, kad egzaminai vyktų įprastu mokymo ritmu - tomis dienomis ir valandomis, kuriomis užsiėmimai vykdavo ir iki sesijos. Tad besimokantieji galėjo rinktis „negriauti“ jau susiklosčiusio mokymosi, darbo, gyvenimo grafiko. Tai buvo ypač svarbu tiems, kurie negyvena Vilniuje“, - sakė Jo Ekscelencija.

Abu egzaminų šeštadieniai - sausio 27 ir vasario 3 - prasidėjo Dieviškąja Liturgija, kurią Nikolajaus cerkvėje celebravo Jo Ekscelencija vysk. Ambrosijus. Būtent čia, šioje sostinės cerkvėje, pašventoje Šv. hierarchui, studentams buvo suteikta galimybė praktiškai pritaikyti gautas žinias: jie pataravo presbiterijoje, giedojo klironose, tobulino savo gebėjimą skaityti bažnytinę slavų kalbą.

Šią žiemos sesiją visų keturių Studijų skyrių - ganytojų, katechezės, chorinio dirigavimo ir giedojimo bei ikonų tapymo - studentai privalejo laikyti du egzaminus: Katekizmo ir Naujojo Testamento bei gauti dviejų dalykų įskaitas - litur-

► Katekizmo egzaminas raštu. Sausio 27 d. Šv. Dvasios vienuolyno konferencijų salė.

gikos ir bažnytinės slavų kalbos. Be to, būsimieji ganytojai bei katechetai atsiskaitė iš psichologijos ir Senojo Testamento. Pastarasis dalykas buvo privalomas ir ikonų tapytojams.

Didžiosios dalies teorinių disciplinų egzaminai buvo laikomi raštiškai (kai kurie jų vyko testų forma). Išimtis - bažnytinė slavų kalba ir psichologija: šiuos egzaminus reikėjo laikyti žodžiu. Beje, per

bažnytinės slavų kalbos egzaminą dalyvavo pats Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus. Ikonų tapymo bei chorinio dirigavimo ir giedojimo skyrių klausytojai turėjo gauti įskaitas iš praktinių disciplinų: vieni - piešimo, o kiti chorinio ir 8 dermių giedojimo.

Administracijos vertinimu, pirmi užsiėmimų mėnesiai parodė, kad pagrindinis Teologijos studijų įkūrimo tikslas - rasti žmonių ir

parengti juos, kad ateityje jie galėtų tapti dvasininkais ir Bažnyčios tarnautojais - visiškai realistiškas.

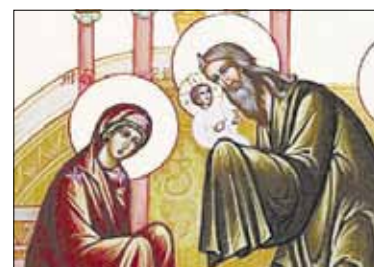
„Mes matome, kad yra asmenų, kurie verti tapti kandidatais į dvasininkus ir ateityje tarnauti diakonais ir kunigais; jie sugeba ir studijuoti, ir puoselėti savo dvasinę raidą“, - pažymėjo Teologijos studijų vadovas, Trakų vyskupas Ambrosijus.

Marija JAKUBOVSKAJA

Aktualus metropolito Inokentijaus interviu

2-3 psl.

Igumenas Antonijus apie Viešpaties Paaukojimą

5 psl.

Aštuntasis slėpinys - prot. Josifo pasakojimas

6 psl.

Dvasininko atsakymai į parapijiečių klausimus

7 psl.

Počajivo lauros sakramentalijų atnešimas

Palaiminus Vilniaus ir Lietuvos metropolitui Inokentijui, vasario 18 d., sekmadienį, į Vilniaus m. Paraskevės šventovę, kur meldžiasi ukrainiečių stačiatikių bendruomenė, bus atneštos Počajivo lauros šventenybės: šventojo Jobo Počajiviečio ikona su jo relikvijų dalele bei tiksliai Počajivo Dievo Motinos ikonos kopija, tapyta ir pašventinta Lauroje. Šios sakramentalijos 1939 metais iš Počajivo lauros padalinio - Šventosios Dvasios skito - buvo atgabentos į Vilniaus Marijos Magdaliėtės moterų Vienuolyną. Ten jos būna ir dabar.

Minėtos išskirtinės šventenybės į Paraskevės šventovę bus

atneštos prieš prasidedant Liturgijai, 10.45. Tą pačią dieną, vasario 18, Počajivo lauros sakramentalijos pasieks Kauną. Apiešimo katedroje visi tikintieji prie jų galės melstis iki vasario 25 (imtinai). Po to savaitę (nuo vasario 26 iki kovo 3) šv. Jobo ir Počajivo Dievo Motinos ikonos bus Šiaulių Petro ir Pauliaus šventovėje. Nuo kovo 4 iki 10 pagerbti šventenybes ir prie jų pasimelsti galės Klaipėdos dekanato tikintieji. Iki kovo 7, ketvirtadienio, ikonos bus Klaipėdos Globos ir Nikolajaus šventovėje, o nuo penktadienio (kovo 8) iki sekmadienio (kovo 10) - Klaipėdos Visų Rusijos šventųjų cerkvėje.

Vilniaus Hodegetrijos paslaptys

8 psl.

► Brangiosios Počajivo šventenybės Vilniaus m. Marijos Magdaliėtės moterų vienuolyne.

Mylėkite Viešpatį, mylėkite Jo Bažnyčią!

Vilniaus ir Lietuvos metropolitas INOKENTIJUS

Brangūs broliai ir seserys Kristuje!

Visi esame Dievo vaikai ir Šventosios Kristaus Bažnyčios, kurios Galva yra mūsų Viešpats Jėzus Kristus, nariai. Kristaus Bažnyčia yra rūpestinga dvasinė Motina kiekvienam krikščioniui. Bažnyčios malda ir rūpestis lydi žmogų per visą jo gyvenimo kelionę. Kai krikščionių šeimoje gimsta vaikas, jis atnešamas į šventyklą priimti Krikšto ir Sutvirtinimo Sakramentų. Dar būdamas kūdikis jis gali dalyvauti šv. Komunijos Sakramente, o sulaukęs sąmoningo amžiaus - ir Išpažinties Sakramente. Bažnyčia pašventina visus svarbius žmogaus gyvenimo įvykius, įskaitant santuoką. Kai žmogus serga, kunigas atlieka Ligonio patepimo Sakramentą, o Bažnyčios bendruomenė meldžiasi už sergantį per liturgiją. Artėjant krikščionio mirčiai, kunigas eina suteikti jam paskutinės Komunijos ir meldžiasi už jo ramų išėjimą iš žemiškojo gyvenimo. Kai žmogus miršta, Bažnyčia išlydi jį į paskutinę kelionę, o paskui jo nepamiršta, bet ir toliau meldžia Dievą suteikti jam palaimą ir amžinąjį gyvenimą.

Bažnyčia kaip rūpestinga motina veda krikščionį per žemiškąjį gyvenimą ir atveria jam Dangaus karalystės vartus. Neatsitiktinai senovėje buvo sakoma: „Kam Bažnyčia nėra motina, tam Dievas nėra tėvas“. Žinoma, Dievas rūpinasi žmonėmis, esančiais už Bažnyčios ribų arba padeda ne tik per Bažnyčią. Tačiau Bažnyčioje Dievas sąveikauja su žmonėmis ypatingu būdu, ir tik Bažnyčioje įmanomas susivienijimas su mūsų Dievu ir Išganytoju.

Tikime vieną Šventąją, Visuotinę ir Apaštališką Bažnyčią, įkurtą Jėzaus Kristaus ir paminėtą Tikėjimo Išpažinime. Kristaus, Jo apaštalų ir šventųjų Tėvų mokymą Stačiatikių Bažnyčia išsaugojo tyrai ir nepažeistą.

Apaštališkoji ipėdinystė yra pagrindinė stačiatikių mokymo apie Bažnyčią koncepcija: tik ta Bažny-

▶ Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios vadovas, Jo Eminencija Inokentijus, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas.

čia yra tikroji Kristaus Bažnyčia, kurioje yra nenutrūkstamas hierarchijos perdavimas, siekiantis apaštalus. Jei tokio tęstinumo nėra arba jis kada nors nutrūksta, Bažnyčios bendruomenė negali būti laikoma tikra, jos hierarchija negali būti laikoma teisėta ir jos Sakramentai negali būti laikomi galiojančiais. Tikėjimas į Bažnyčią yra vienas pagrindinių krikščionybės principų. Krikščionybė yra Dievo-Žmogaus Kristaus asmens apreiškimas per Jo Bažnyčią. Bažnyčia remiasi tikėjimu į Jėzaus Kristaus dievybę, kurią išpažįstame per apaštalo Petro žodžius: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus!“ (Mt 16, 16).

Bažnyčia visų pirma reikalinga tam, kad vestų žmones pas Dievą, atskleistų jiems dangiškąjį Tėvą, suvienytų juos su Kristumi ir stiprintų Šventosios Dvasios malonę. Bažnyčia atskleidžia mums Evangelijos gelmę ir grožį, padeda įgyvendinti Išganytojo įsakymus. Per Krikštą, Eucharistiją ir kitus Sakramentus Bažnyčia supažindina mus su Dangaus Karalyste, paversdama ją tikrove mūsų gyvenime. Bažnyčios dėka ši Karalystė kaip garstyčios grūdėlis sudygsta mūsų ir tampa galingu medžiu

(Mt 13, 31-32); kaip raugas tešloje (Mt 13, 33) Ji pripildo mūsų gyvenim turinio ir prasmės. Ne šiaip sau Bažnyčia yra vadinama „dangumi žemėje“.

Bažnyčia reikalinga tam, kad per Dievo malonę ir galią keistų žmones į gerąją pusę. Daugelis žmonių ateina į Bažnyčią dvasiškai ištuštę, apimti nevilties, nesugebantys gyventi visaverčio žmogiškojo gyvenimo. Pamažu, dalyvaudami pamaldose, meldamiesi, priimdami šv. Komuniją ir atlikdami kitus Sakramentus, jie ima keistis. Bažnyčia padeda žmonėms susitikti su gyvuoju Dievu, įveikti prarają, skiriančią juos nuo Jo. Bažnyčia uždega žmonių širdis ugnimi, kuri įkvepia juos daryti gerus darbus ir kovoti su nuodėme. Bažnyčia reikalinga tam, kad pakeistų pasaulį. Joks žmogus negali pakeisti pasaulio, prieš tai nepakeitęs savęs.

Bažnyčia padeda žmonėms pajusti, kad jie yra vieningos bendruomenės nariai, kurioje, padėdami Šventosios Dvasios, kiekvienas kovoja su savo nuodėmėmis, ir visi kartu padeda vieni kitiems keistis pagal Kristaus paveikslą ir panašumą. Įžengdamas į Bažnyčią, žmogus įžengia į galingą srovę, kurios vandenys neša jį galutinio tikslo - dvasinio tobulumo - link. Bažnyčia yra šventa pagal ją sukūrusio Dievo, Švento pagal Savo prigimtį, paveikslą. Bažnyčios šventumo nemenkina jos narių nuodėmės. Bažnyčios šventumas remiasi ne žemiškųjų jos narių nuopelnais ir dorybėmis, bet Jėzaus Kristaus, kurio kūnas ji ir yra, šventumu.

“Bažnyčia kaip rūpestinga motina veda krikščionį per žemiškąjį gyvenimą”

Apaštalas Paulius apibrėžia Bažnyčią kaip Kristaus Kūną (Kol 1, 24) - kaip gyvą organizmą, kuriame kiekvienas narys turi savo paskirtį, pašaukimą ir tarnystę (1 Kor 12, 28-30). Bažnyčios Kūno galva yra Kristus (Ef 4, 15). Jis suvienija savyje ir gyvuosius, ir

mirusius tikinčiuosius. Jame jie randa pagrindinį stiprybės, džiaugsmo ir palaimos šaltinį.

Bažnyčia yra sukurta žemėje, tačiau jos kilmė yra dangiška. Kaip ir pats Bažnyčios Įkūrėjas Jėzus Kristus turi dvi prigimtis - dieviškąją ir žmogiškąją, taip ir Bažnyčia turi du aspektus: žemiškąją ir dangiškąją. Žemiškoji Bažnyčia yra „Dievo suburta žmonių bendruomenė, kurią vienija stačiatikių tikėjimas, Dievo įstatymas, dvasininkija ir Sakramentai“. Dangiška Bažnyčia priklauso dvasinio pasaulio gyventojai - angelai, šventieji ir visi mirusieji tikrajame tikėjime. Kartais žemiškoji Bažnyčia vadinama „kovingąja Bažnyčia“ (t. y. kovojančia su šio pasaulio blogiu) arba „klajojančia“ (esančia kelyje), o dangiškoji Bažnyčia - „Bažnyčia nugalėtoja“ (t. y. jau pasiekusia savo tikslą ir laimėjusią prieš blogį).

Bažnyčia yra mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus mokymo saugotoja ir Jo ganytojiško darbo tęsėja, Jo gyvo buvimo, Jo susitikimo su savo sekėjais vieta. Kristus šiaandieninėje Bažnyčioje pilnai apreiškia save tikintiesiems, taip pat, kaip Jis apsiereiškė savo mokiniais: Jo buvimas Bažnyčioje nesumažėjo, Jo gelbstinti galia neišseko ir nesulipnėjo.

Mylėkite, broliai ir seserys, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, mylėkite Jo Bažnyčią, būkite ištikimi Jo Bažnyčios vaikai. Gyvenkite Bažnyčios gyvenimu, išgykite draugų danguje, bendraukite su jais. Jie mus myli, jie yra ištikimi mūsų draugai, jie gyvena Šventojame Dvasioje - meilės Dvasioje. Branginkite savo priklausymą Bažnyčiai, dalinkitės savo dvasine patirtimi su kitais, skelbkite, kad tik Bažnyčioje atsiveria kelias į amžinybę, į palaimingąją Kristaus Karalystę, kur mūsų laukia pats Viešpats, Jo Nekaltoji Motina Mergelė Marija, visi šventieji Dangaus gyventojai. Tegul Viešpats laimina mus visus, kad tvirtai žengtume šiuo keliu, pasitikėdami Jo gailėstingumu ir Jo šventųjų maldomis!

Šaukimės Viešpaties gailėstingumo ir pasikliaukime Jo Apvaizda

Interviu su Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios vadovu, Vilniaus ir Lietuvos metropolitu INOKENTIJUMI

- Jūsų Eminencija, Teisingumo ministerija oficialiai pranešė gavusi dokumentus, skirtus Konstantinopolio patriarchato bažnytinės struktūros - Egzarchato įtraukimui į juridinių asmenų registrą, t. y. vyksta jos registravimo procesas. Kaip Jūs vertinate šį reiškinį?

- Kad ir kas bevyktų visuomenėje, tam tikroje šalyje ir pasaulyje, reikia stengtis į viską žvelgti dva-

sios akimis, remiantis Šventuoju Raštu, Bažnyčios ir šventųjų tėvų pamokymais. Žmogiškajam protui neįmanoma įminti nuostabiosios, išmintingosios Dievo Apvaizdos paslapties - tos, kuri glūdi visos žmonijos civilizaciją nuo jos pradžios iki pabaigos, po ko įvyks Paskutinis Viešpaties teismas.

Dievui žinomi tiek atskiro žmogaus, tiek tam tikros šalies bei ištisų istorinių civilizacijų likimai.

Lietuva - ne išimtis. Įvykių esmėje išvelkime Dievo ranką, globojančią visą mūsų šalį ir kiekvieną iš mūsų. Griežtai laikykimės bažnytinės pozicijos, išsaugodami širdies ramybę ir dievobaimingai kalbėdami apie žmogaus reikalus.

Akivaizdu, kad Lietuvoje ryškėja naujas religinio gyvenimo paveikslas. Šį reiškinį reikia priimti kaip nūdienos realybę. Kiekvienas esame gavę iš Dievo laisvosios valios dovaną, tačiau kaip ja pasinaudosime, priklausoma nuo kiekvieno iš mūsų dvasinės sveikatos ir do-

rovės. Ši taisyklė taikytina visiems žmonėms - bažnyčios tikintiesiems ir pasauliečiams - priklausomai nuo jų įsitikinimų, minčių ir iš jų kylančių darbų.

Nenuostabu, kad Lietuvoje įvairiems visuomenės sluoksniams priklausantys žmonės turi tam tikrą savo šalies religinės raidos viziją, tam tikrus planus, kuriuos pradėta aktyviai įgyvendinti po 2022 m. prasidėjusio karo Ukrainoje. Tai akivaizdu šiandien, nepriklausomai nuo to, ar mums tai patinka, ar ne.

Natūralu, kad ir mes turime pilną teisę į savo Bažnyčios gyvenimo ir raidos viziją. Galime apie tai pasisakyti atvirai ir sąžiningai. Pasisakyti, laikantis Valstybės įstatymų, atmetant kad ir menkiausia galimybę sukelti nestabilumą visuomenėje, siekiant išlaikyti joje taiką ir darną. Pasisakyti, laikantis mūsų įsitikinimų, mūsų matymo ir mūsų sąžinės balso, neužgaujant kitų žmonių, bet, priešingai, rodydami savo supratingumą ir geranoriškumą.

Tęsinys 3 psl.

Interviu su metropolitu Inokentijumi tęsinys. Pradžia 2 psl.

Lietuvoje neseniai lankėsi Konstantinopolio patriarchato paskirtas egzarchas dvasininkas Justinas Kiviloo. Jis davė keletą interviu tiek Lietuvoje, tiek grįžęs į Estiją. Ar galėtumėte ką nors apie tai pasakyti?

- Taip, esu susipažinęs su jo pasisakymais, įvykių vertinimu ir mintimis apie ateitį.

Pasisakymai palieka dvejopą įspūdį. Viena vertus, jie byloja apie jo bažnytiškumą, teigiamas asmenines savybes, mąstymo platumą, realistinį požiūrį, kita vertus - matome, kad jo minties laisvė apribota Konstantinopolio patriarchato vykdoma bažnytine politika, kuriai nepritaria dauguma Vietinių Stačiatikių Bažnyčių. Atkreiptinas dėmesys į pašnekovo geranorišką toną, blavių itin sudėtingų (kaip, pavyzdžiui, bažnyčios nuosavybės) klausimų vertinimą. Jis pareiškė esąs kategoriškai prieš mūsų Bažnyčias, su kuria jis nusiteikęs „taikiai sugyventi“ priklausančių šventovių atėmimą. Tai, žinoma, galime vertinti tik teigiamai.

Pažymėtini ir kiti jo pasisakymai. Pašnekovas prisipažino, kad yra nepilnai susipažinęs su Stačiatikių istorija Lietuvoje. Viena interviu jis atvirai pasakė: „Žinoma, suprantu, kad nėra labai gerai turėti dvi Bažnyčias tos pačios šalies teritorijoje. Tai neatitinka kanonų“. Negalime nepritari šiam teiginiui. Iš tiesų, dauguma Stačiatikių Bažnyčių nepritaria šioms stačiatikių tarpusavio santykiuose įtampą keliantiems veiksams. Mūsų Bažnyčios kanoninis egzistavimas Lietuvoje Stačiatikių pasaulyje yra nekvestionuojamas, mūsų Bažnyčios buvimas čia siekia daugiau nei 300 metų, įskaitant ir pirmąjį Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį. Pabrėžtina, kad praėjusiojo šimtmečio devintajame dešimtmetyje dabar jau emeritas metropolitas Chrizostomas ir kiti būtent mūsų Stačiatikių Bažnyčios dvasininkai rėmė Lietuvos valstybės nepriklausomybės siekį. Nuo to laiko mūsų pozicija nėra niekaip nepasikeitė. Mūsų stačiatikių bendruomenė tebėra teisiškai pripažinta kaip tradicinė bendruomenė ir yra antra pagal dydį religinė bendruomenė Lietuvoje tiek pagal parapijų, tiek pagal dvasininkų ir tikinčiųjų skaičių. Turime tūkstančius praktikuojančių tikinčiųjų ir daugiau kaip 120 000 žmonių, kurie laiko save stačiatikiais. Mūsų Bažnyčia veikia vadovaudamasi Konstitucija ir Lietuvos įstatymais, ir taip pat pripažįsta savo atsakomybę už taikos ir santarvės išsaugojimą visuomenėje.

Vis daugiau žmonių, tarp jų ir pabėgėliai iš Ukrainos, ateina į mūsų šventoves, aktyviai dalyvauja mūsų Bažnyčios dvasiniame gyvenime, dėkoja mums už geranorišką požiūrį ir pagalbą. Mūsų bažnyčiose jie neįžvelgia jokio politikavimo, priešingai - pastebi uolias maldas už taiką Ukrainoje ir už Lietuvos valstybės - jos valdžios, kariuomenės ir jos žmonių gerovę.

► Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus vadovauja pamaldoms Vilniaus Šv. Dvasios vienuolyne. Kartu tarnauja gausus būrys dvasininkų. A. Litvinovo nuotr.

Kaip turėtume vertinti Konstantinopolio patriarchato veiksmus Lietuvoje? Mančiau, kad tik būsiami bažnyčios istorikai ir kanonų teisės žinovai galutinai nustatys, kaip kvalifikuoti Konstantinopolio patriarchato bažnytinę politiką XXI a. trečiojo dešimtmečio Lietuvoje. Vieni, galbūt, pasakys, kad tai neteisėtas įsiveržimas į svetimą kanoninę teritoriją; kiti - kad tai ne tik įsiveržimas, bet ir Bažnyčios skilimo įteisinimas; treči - kad ir viena, ir kita, ar kažkaip kitaip. Esu įsitikinęs, kad šioms Konstantinopolio patriarchato veiksams nepritar dauguma Stačiatikių Bažnyčių. Kad ir kaip bebūtų, paskutinį žodį tars mūsų Viešpats Jėzus Kristus, kuris savo Teismo metu kiekvienam iš mūsų paskelbs Nuosprendį, lemiantį mūsų likimą amžinybėje.

- Jūsų Eminencija, esant naujai religinei padėčiai šalyje, koks yra Jūsų požiūris į Bažnyčios skaldytojus, mūsų buvusius dvasininkus, iš kurių buvo atimta kunigystė?

- Taip, būtent jie inicijavo Bažnyčios skilimą, už kurį atsakys prieš Dievą. Kiti tik pasinaudojo jų nekanoniškais veiksmais savo naudai. 2022-aisiais buvę mūsų Bažnyčios dvasininkai sukėlė didelę sumaištį Lietuvos stačiatikių gyvenime savo nekanoniniais veiksmais, melagingai apkaltinę savo dvasinę vadovybę Lietuvoje karo Ukrainoje rėmimu.

Nušalintus dvasininkus suparčiai skleidžiamas mitas - kad jiems neva paskirtos bausmės dėl Bažnyčios kanonams prieštaraujančių veiksmų, o dėl nepritarimo karui Ukrainoje - pasiekęs net JAV Valstybės departamentą (buvusiems dvasininkams neseniai buvo įteiktas JAV Valstybės departamento Tarptautinės religinės laisvės apdovanojimas. - Red. past.). Tai visiškai neteisinga! Antikarinė pozicija, kurią aš asmeniškai esu deklaravęs pirmosiomis karo savaitėmis, buvo plačiai paskleista, išgirsta Lietuvos visuomenės ir išlieka nekeičiama - ji nenuilstamai deklaruojama visais įmanomais būdais. Ši nuostata gavo mūsų Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios vadovų, kunigų, pasauliečių ir visuotinio bažnyčios susirinkimo pritarimą. Kreipimasi, ginantį Bažnyčią, 2022-aisiais metais pasirašė daugiau kaip aštuoni tūkstančiai žmonių. Šie parašai, buvo įteikti Jo Ekscelencijai Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai. Mes nepalaikome karo ir tai nekeičiama.

Būrys atskilusių dvasininkų teisingo savo nekanoninius veiksmus tuo, kad privalu minėti Patriarcho Kirilo vardą pamaldų metu. Patriarcho vardo minėjimas nėra jo teiginių ar požiūrių pripažinimas - mums tai yra kanoniškumo, susitartinimo su Visuoti-

ne Stačiatikių Bažnyčia išraiška ir būtinoji sąlyga. Vis dėlto, atsižvelgdamas į neįprastą situaciją, nuo pirmojo karo mėnesio dviejose mūsų parapijose - lietuvių ir vėliau ukrainiečių - mano pritarimu pamaldos vyksta be Patriarcho vardo minėjimo. Tokia tvarka pamaldos ten vyksta iki dabar. Patriarchą Kirilą taip pat mini ir Konstantinopolio Patriarchas Balamiejus, nepritariantis jo politinėms pažiūroms.

“ Esu įsitikinęs, kad šioms Konstantinopolio patriarchato veiksams nepritar dauguma Stačiatikių Bažnyčių

Nešališkam žmogui yra aki vaizdu, kad nekanoniniai atskalūnų veiksmai sujaukė Lietuvos Stačiatikių dvasinę pusiausvyrą, o ir absoliuti dauguma nepritarė nekanoniniams nušalintų dvasininkų veiksams. Ar išties kas nors gali patikėti, kad mūsų Bažnyčios parapijiečiai, daugumoje Lietuvos piliečiai ir savo valstybės patriotai, neturi sąžinės ir neva pritaria karui?

Paskirtasis Konstantinopolio patriarchato egzarchas išreiškė norą susitikti su Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios vadovu. Jei toks susitikimas įvyktų, esame pasirengę pateikti jam teismo tyrimo medžiagą, parodymus, atvirus atskalūnų pasisakymus žiniasklaidoje,

ir kitą faktinę informaciją apie nekanoninius nušalintų dvasininkų veiksmus, kurie nepasinaudojo teisėta perėjimo į kitą bažnytinę jurisdikciją procedūra, daug kartų pažeidė bažnytinę drausmę ir sulaužė kunigo priesaiką. Politinės ir antikarinės šių dvasininkų pažiūros neturėjo nė menkiausios įtakos bažnytinio teismo sprendimui. Susipažinęs su šia teismo tyrimo medžiaga, kiekvienas sąžiningas ir objektyvus bet kurios vietinės Stačiatikių Bažnyčios vyskupas ar dvasininkas pripažintų teismo nuosprendžio teisėtumą ir teisingumą. Žinoma, tiek skilimas, tiek pačių atskalūnų likimas - mūsų širdies skausmas. Mes ir toliau už juos meldžiamės. Šiuo opiu klausimu negali būti taikomos jokios nuolaidos ar kompromisai. Ir vėl kartoju, kad Vitalijus Mockus, Vladimiras Seliavko, Gintaras Sungaila, Georgijus Ananjevas ir Vitalis Dauparas buvo teisėtai pašalinti iš kunigų luomo, mes nepripažįstame ir niekada nepripažinsime nei jų grąžinimo į kunigų luomą, nei jų teikiamų sakramentų validumo.

Apmaudu, jog užuot vienu balsu ir viena širdimi šlovinę Dievą, prašę Jo nuodėmių atleidimo ir sielos išganymo, mums tenka kalbėti apie žmonių padarytas nuodėmes ir nuodėmių pasekmes, temdančias mūsų gyvenimą Bažnyčioje. Šaukimės Viešpaties gailingumo ir pasikliaukime Jo gerąja Apvaizda!

BAŽNYTINIS KALENDORIUS. VASARIS

PIRMADIENIS	ANTRADIENIS	TREČIADIENIS	ČETBERT	PENKTADIENIS	ŠEŠTADIENIS	SEKMADIENIS
LIETUVOS ŠVENTŲJŲ PAGERBIMO DIENOS: 17 kankinys, vienuolis Antonijus Supraslietis 25 Aleksijus , Kijvo, Maskvos ir visos Rusijos metrop., stebukladaris 26 Georgijus (Koniskijus) , Mogiljavo arkivyskupas		7 Grigalius Teologas, Konstantinopolio arkivysk. (389). 	8 Ksenofontas, jo žmona Marija, jų sūnūs Arkadijus ir Jonas (V-VI). 	9 Jono Auksaburnio relikvijų perkėlimas (438). 	10 Jėfremas Sirietis (373–379). Feodosijus Totjimitis (1568). 	11 36-ta savaitė po Sekminių. Kankinio Ignoto Teoforo relikvijų perkėlimas (107).
12 Bažnyčios Mokytojai, hierarchai: Bazilijus Didysis, Grigalius Teologas ir Jonas Auksaburnis. 	13 Kank., nesavanaudžiai Kiras ir Jonas bei kankinės: Atanazija su dukterimis Teodotija, Teoktistė ir Eudoksija (311). 	14 Viešpaties Paaukojimo šventykoje prieššventė. Kank. Trifonas (250). 	15 Mūsų Viešpaties Dievo ir Išganytojo Jėzaus Kristaus Paaukojimas šventykoje. 	16 Teisieji Simeonas (Dievą paėmęs) ir pranašė Ona. 	17 Izidorius Pelusietis (~436–440 m.). Kank. Antonijus Supraslietis (XVI). 	18 37-ta savaitė po Sekminių. Kankinė Agota (251). Feodosijus, Černigovo arkivysk. (1696).
19 Vukolas, Smirnos vysk. (~100). 	20 Partenijus, Lampsakos vyskupas (IV). 	21 Didysis kank. Teodoras Vaivada (gr. Stratilatas, 319). Pran. Zacharijas, Pjautuvo regėtojas (iš 12-kos; ~520 pr. Kr.). 	22 Viešpaties Paaukojimo šventykoje pošventė. Inokentijaus, Irkutsko vysk. relikvijų įgijimas (1805). 	23 Kankiniai: kun. Charalampus, Porferijus, Vaptas ir trys kankinės (202). 	24 Kank. Blažiejus, Sebastėjos vysk. (~316 m.). 	25 Savitė, skirta muitininkui ir fariziejui. Iberijos Dievo Motinos ikona. Aleksijus, Kijvo, Maskvos ir visos Rusijos metrop., stebukladaris (1378).
26 Vien. Martinianas (V). Vien. Zoja ir Fotinija (V). Georgijus (Koniskijus), Mogiljavo arkivysk. (XVIII). 	27 Vien. Auksentijus (~470 m.). Apaštalamis lygus Kirilas, slavų mokytojas (869). 	28 Dievo Motinos ikona „Vilniaus Hodegetrija“. 	29 Kankiniai: presb. Pamfilas, diak. Valentas, Paulius, Porferijus ir kt. (307–309). 	1 KOVAS Didysis kank. Teodoras Tironas (~306). Kank. Hermogenas, Maskvos ir visos Rusijos Patr., stebuklad. (1612). 	2 KOVAS Leonas, Romos popiežius (461). 	3 KOVAS Savitė, skirta sūnui palaidūniui. Apaštalai iš 70-ties: Archipas, Filemonas ir kankinė, ap. lygi Apfija (I).
4 KOVAS Leonas, Katanijos vysk. (~780). 	5 KOVAS Timotiejus iš „Simbolių“ (795). 	 Šventė Diena be pasninko Pasninkas				

Vizitas į Taliną 32 metai hierarcho tarnystės

► Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios hierarchai dalyvavo įšventinant Danijilą Lepiską į Tartu vyskupus, Talino vyskupijos vikarą.

Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus ir Trakų vyskupas Ambrosijus Talino ir visos Estijos metropolito Eugenijaus kvietimu vasario pradžioje lankėsi Taline ir dalyvavo vyskupo chirotonijoje.

Vasario 4. sekmadienį, metropolitas Inokentijus ir vyskupas Ambrosijus su metropolitu Eugenijumi Taline Aleksandro Neviečio katedroje, koncelebravo Dieviškąją Liturgiją. Kartu tarnavo Narvos ir Pričiuodo vyskupas Lazaris, Mardu vyskupas Sergijus bei Estijos Stačiatikių Bažnyčios, esančio Maskvos Patriarchato teisenoje, klero nariai.

Liturgijoje dalyvavo garbės svečiai: Talino meras Michailas Kylvartas ir Estijos Bažnyčių Sąjungos pirmininkas, Estijos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios arkivyskupas Urmas Viilma.

Pamaldų metu hierarchų soboras įšventino Tartu miesto Georgijaus Nugalėtojo šventovės kleboną, archimandritą Danijilą Lepiską, į Tartu vyskupą, Estijos Stačiatikių Bažnyčios vikarą.

Po pamaldų Jo Eminencija Talino ir visos Estijos metropolitas Eugenijus tarė pamokomąjį žodį naujam vyskupui Danijilui ir įteikė jam ganytojo lazda.

Sausio 26, šv. kankinių Jermilo ir Stratoniko pagerbimo dieną ir Dievo Apsireiškimo pošventę, pasibaigus Dieviškajai Liturgijai, Šventosios Dvasios vienuolyno katedroje, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus buvo pasveikintas su 32 metų nuo įšventinimo į hierarchus sukaktimi.

Dvasininkijos, vienuolių ir pasauliečių vardu Jo Eminenciją sveikino Trakų vyskupas vikaras Ambrosijus, Šventosios Dvasios vienuolyno ekonomas, archimandritas Jermogenas (Klimovas) ir vienuolyno dekanas, igumenas Antonijus (Gurinovičius).

► Jo Eminencijai Inokentijui gėlių puokštę įteikia archimandritas Jermogenas.

Vilniaus ir Lietuvos metropolito Inokentijaus, o tada archimandrito chirotonija įvyko 1992 metais, sausio 26 d., Dievo Apsireiškimo katedroje. Nuo 2010 metų gruodžio metropolitas Inokentijus tarnauja Lietuvoje.

Iškeliavo Anapilin buvęs Vilniaus ir Lietuvos vyskupas

Sausio 26 mirė 93 metų amžiaus arkivyskupas Anatolijus (Kuznecovas), kuris 1972 - 1974 metais vadovavo Lietuvos Stačiatikių Bažnyčiai. Sausio 27, šeštadienį, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus, kartu su Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios klero nariais aukodamas Dieviškąją Liturgiją, meldėsi ir už šviesios atminties hierarchą.

Arkivyskupas Anatolijus (Kuznecovas) gimė Irkutske, 1930 metais gegužės 28. Vilniaus ir Lietuvos vyskupu jis buvo dvejus metus, bet ilgiausiai - nuo 1990 iki 2017 metų - Jo Ekscelencija tarnavo Surožo eparchijoje (Didžioji Britanija). Tapęs emeritu jis gyveno Savos Storožiečio vyrų vienuolyne. Amžinąjį atilsį duok mirusiajam, Viešpatie!

Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Paaukojimas

Igumenas ANTONIJUS (GURINOVIČIUS)

Mozės Įstatymo nustatytą metų, keturiasdešimtą dieną po Kūdikių Jėzaus gimimo, Švenčiausioji Mergelė Marija ir teisusis Juozapas nunešė Dieviškąjį Kūdikį į Jeruzalės šventovę, kad „stotų Viešpaties akivaizdoje“ ir atliktų reikiamas apeigas. Ir čia mes matome dar du Dievo Įsikūnijimo liudininkus. Jau buvo piemenys, buvo „Rytų išminčiai“. Dabar – senolis Simeonas, „teisus ir dievobaimingas vyras“, kuriam „buvo Šventosios Dvasios apreikšta, kad jis nemirs, kol pamatysiąs Viešpaties Mesiją“. Ir štai netikėtai Šventoji Dvasia ragina jį: eik, atėjo metas. Simeonas skuba į šventyklą ir mato, ir ima į rankas, ir laimina, ir tegali ištarti garsiąją savo frazę: „Dabar gali leisti ramiai iškelti“. Jis tai sako, nes pavargo gyventi ir kartų bijojo mirti. Simeonui buvo duota regėti, kad šis Kūdikis – tai „visų tautų išgelbėjimas“ ir būsima šviesa „pagonims apšviesti“, ir tikrojo „Izraelio garbė“. Tačiau jis išvydo ir netikėtą vieniems skirtą „nupuoimą“, o kitų – „atsikėlimą“, ir kad šis Kūdikis bus „prieštaravimo ženklas“. O baigdamas jis pranašauja kančią. Bet ne Jėzui, o Jo Skaisčiausiajai Motinai. Jis sako: „ir Tavo Pačios sielą pervers kalavijas...“. Ir dar priduria: „... kad būtų atskleistos daugelio širdžių mintys“. Dalykas tas, kad žmogaus požiūris į Dievo Motiną rodo, koks jis krikščionis. Juo labiau vertini išganantįjį Kristaus žygdarbį, juo labiau myli Tą, dėka Kurios jis tapo įmanomas. Ir juo labiau vertini Jo be kaltės patirtų kančių išganantįją galią, juo labiau jauti Jos sielą pravėrusio kalavijo jėgą.

Šiandien prisimename ir dar vieną Kristaus atėjimo liudininkę – pranašę Oną. „Ji buvo visiškai susenusi... našlaudama sulaukė

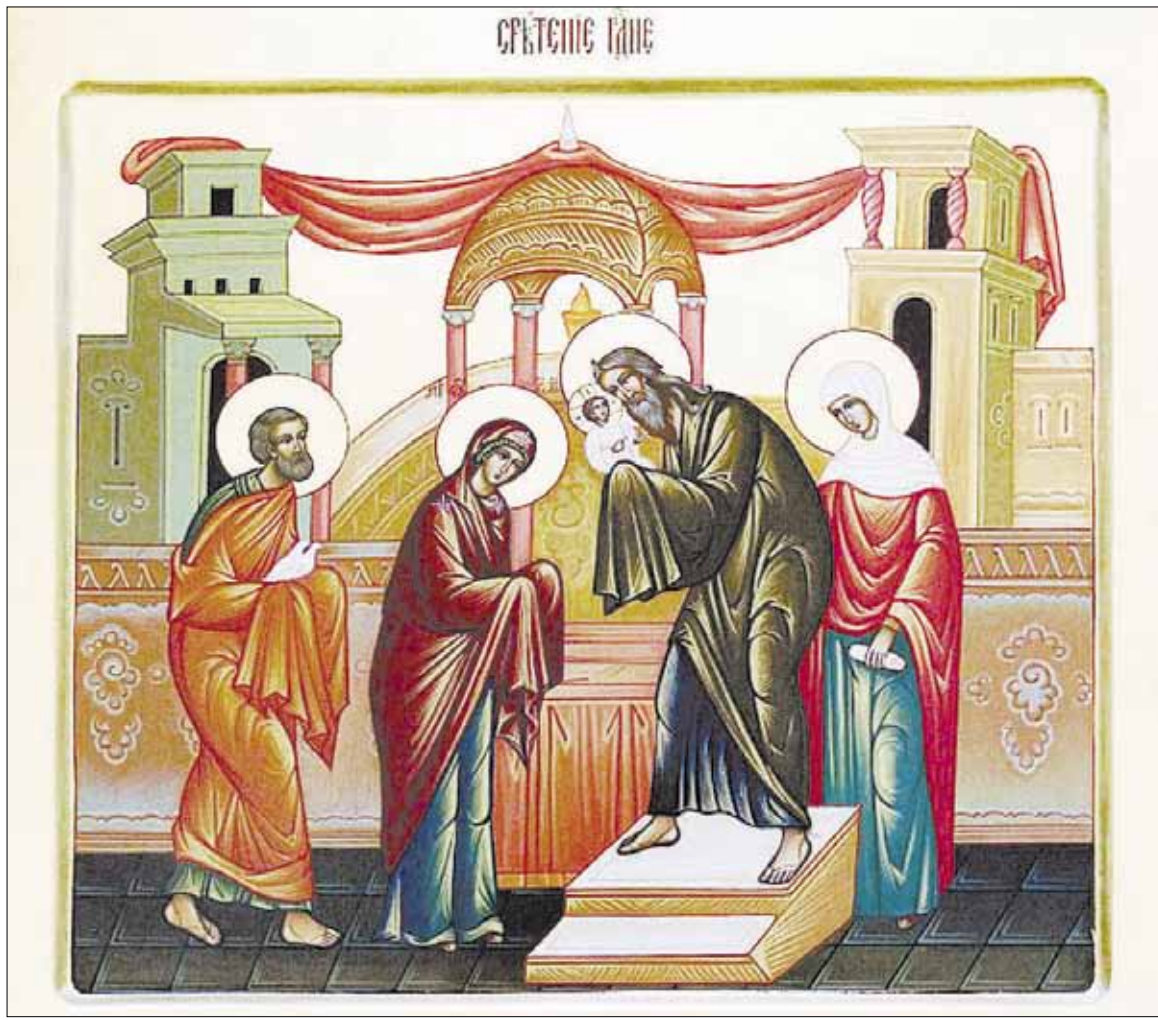
aštuoniasdešimt ketverių metų. Ji nesitraukdavo iš šventyklos, tarnaudama Dievui per dienas ir naktis pasninkais bei maldomis“. Išmintingas Rašto aiškintojas ir paprasta šventyklos darbuotoja. Ir anksčiau taip: Rytų šalies išminčiai ir paprasti piemenys. Išminčiai grįžo į tėvynę, piemenys – prie savo bandų. Simeonas neužilgo iškeliavo Anapilin, o pranašė Ona, nors ir „kalbėjo apie Kūdikį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo“, bet paties Vaikelio Jeruzalėje jau nebuvo: šventajai šeimai teko bėgti į Egiptą.

Ši šventė mums byloja apie Dievo susitikimą su kiekvienu žmogumi. Daugelis laiko save tikinčiaisiais. Kartu kai kurie jų nesusipažinę su krikščionybės pagrindais ir nežino, kuo ji skiriasi nuo kitų religijų. Kai kurie sako: „Aš nevaikštau į šventovę, bet Dievas yra mano sieloje“. Į klausimą, kaip žmogus Jį įsivaizduoja, dažnai galima išgirsti miglotus atsakymus: „Aš tikiu į kažką šviesaus, gerą“; „Kažko esama. Juk svarbiausia – būti geram, o vaikščioti į šventovę, paisyti apeigų nebūtina“.

Kodėl nepakanka „turėti Dievą sieloje“? Kodėl nepakanka tikėti į abstraktų, tolimą gėrio pradą? Todėl, kad tikėjimas – tai ne tik protu suvoktas įsitikinimas, jog Dievas, kitas pasaulis ir jo galybės egzistuoja. Tikėjimas – tai gyvenšana, grindžiama bendravimu su Dievu. Vadinas, tikėjimas neatšiejamas nuo asmeninio ryšio su Dievu.

Tapimas tikinčiuoju – tai slėpiningas ir daugeliu požiūriu nepaaiškinamas procesas. Tačiau tradiciškai krikščionybėje skelbiama, kad kiekvieno žmogaus sielai duota jausti religinius jausmus. Tertulianas (II – III a.) vadino sielą „iš prigimties krikščione“. Šv. Augustinas (IV a.) rašė: „Tu sukūrei mus Sau, ir mūsų širdis nenurimsta tol, kol patiria ramybę Tavyje“. Galima sakyti, kad kiekvienas žmogus linkęs tikėti, kad jo prigimčiai būdingas siekis suartėti su savo Kūrėju. Nepaisant to, šis įgimtas religingumas ne visada pasireiškia.

Tikėjimas – tai žmogaus širdyje įsiliepsnojusi ugnis. Tikėjimo ugnis ilgus amžius įkvėpdavo žmones žygdarbiams, herojiškiems poelgiams ir didžioms aukoms. Žmo-

► Viešpaties Paaukojimo šventykloje ikona.

nes, kurie dėl savo įsitikinimų buvo pasirengę mirti, įkvėpdavo tikėjimas. Tikėjimas – tai dvasinė galia, padedanti kankiniams ištvirti žiauriausius kankinimus, padedanti tiems, kuriuos veda atlikti mirties bausmę, garbingai praleisti paskutines gyvenimo minutes ir oriai pasitikti mirtį. Ir taip vykdavo ne tik pirmus amžius, bet ir neseniai praėjusią epochą, kuomet milžiniškos jėgos ir resursai buvo skirti tam, kad tikėjimas bū-

suvokiame, kad pasauliai buvo sukurti Dievo žodžiu, būtent iš neregimybės atsirado regima“ (Žyd 11, 1-3). Ir kaip pavyzdį mini Biblijos patriarchą Abraomą: „Tikėdamas Abraomas paklausė šaukimo keliauti į šalį, kurią turėjo paveldėti, ir išvyko, nežinodamas kur einas. Tikėdamas jis apsigyveno pažadėtoje žemėje tartum svetimoje... Mat jis laukė miesto su tvirtais pamatais, kurio statytojas ir kūrėjas būtų Dievas... Tikėdamas Abraomas atnašavo Izaoką, kai buvo mėginamas... Jis suprato, kad Dievui įmanoma prikelti net mirusius“ (Žyd 11, 8-10; 17, 19).

Abraomas pagrįstai vadinamas „tėvu visiems tikintiesiems“ (Rom 4, 11). Pradžios knygoje jį regime visiškai, besąlygiškai ištikimą Dievui. Jis savo gyvenimu parodė, kas yra tikėjimas ir koks jis turi būti. Tikėti – tai pasitikėti, mylėti ir paklusti. Tikintysis pasitiki Dievu labiau nei pačiu savimi; jis myli Dievą labiau nei save, stengiasi vykdyti Jo įsakus uoliau, nei savo paties norus.

Krikščionybė nėra nei žmogaus kūrybos, nei jo išminties vai-

sus. Ji grindžiama Dievo Apreiškimu, tai yra tuo, ką „Pats Dievas panoro atskleisti žmonėms, kad jie galėtų teisingai, išganantys ir Jį tikėti ir deramai Jį garbinti“.

Dievo Apreiškimo esmę apaštalas Paulius apibūdina šiais žodžiais: „Daugel kartų ir įvairiais būdais praelyje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar dienų pabaigoje Jis prabilo į mus per Savo Sūnų...“ (Žyd 1, 1-2). Tai reiškia, kad Dievas žmonėms atsiverdavo laipsniškai, keliais etapais. Pirmasis etapas – Dievo apsišaukimas per pranašus, antras – per Jo Sūnų, Jėzų Kristų.

Lai Dievo malonės dėka ir mūsų širdis palies didi tikėjimo ir meilės Kristui ugnis! Krikščioniškasis tikėjimas turi būti žmogaus suvoktas ir „išskentėtas“, jis turi tapti jo paties religinės patirties dalimi. Tikinčiaisiais negimstama, jais tampama. Tikėjimas į Kristų suteikiamas, bet suteikiamas žmogui jo uolių pastangų dėka, kai jis iš visos širdies kreipiasi į Gyvąjį Dievą, į Nukryžiuotą ir Prisikėlusį Kristų.

Tikėjimas – tai žmogaus širdyje įsiliepsnojusi ugnis

tų išrautas iš žmonių širdžių, o patys tikintieji – dvasininkijos atstovai, vienuoliai ir pasauliečiai būtų fiziškai sunaikinti.

Tikėjimas yra vidinė liepsna ir pasiryžimas visą savo gyvenimą tarnauti aukščiausiam idealui. Apaštalas Paulius pateikia tokį apibūdinimą: „Tikėjimas laiduoja mums tai, ko viliamės, įrodo tikrovę, kurios nematome... Tikėjimu

► Mikniškėse, Visų liudinčiųjų Džiaugsmo šventovėje, vyko litė už mirusįjį.

Protojerėjaus Pontijaus Rupyševio atminimo diena

2024 metų sausio 23, antradienį, Mikniškių stačiatikių bendruomenėje buvo maldingai pagerbtas šviesios atminties šios bendruomenės įkūrėjas ir ganytojas, teisiojo Joano Kronštaticio dvasios sūnus, protojerėjus Pontijus Rupyševas, nuo kurio mirties praėjo lygiai 85 metai.

Už velionį buvo meldžiamasi Visų liudinčiųjų Džiaugsmo šven-

tovėje ir tėvo Pontijaus paskutinio atilsio vietoje – Joano Kronštaticio koplyčioje.

Tą pačią dieną pamaskvės kaimė Goretovo vyko Aštuntieji tarpautiniai Rupyševio skaitymai. Juos surengė protojerėjus Ilija Šapiro. Į skaitymus, kaip jau įprasta, susirinko šviesios atminties ganytojo paveldo gerbėjai. Buvo išklausti dvasininkų ir žinomų mokslin-

kų pranešimai. Renginio metu taip pat buvo pademonstruotas T. J. Golovenko vadovaujamo kolektyvo darbas: „šešėlių teatro“ technika sukurtas filmas apie t. Pontijaus gyvenimą „Mikniškės. Bendruomenės gimimas“ („Michnovo. Roždenije obiteli“). Šis kūrinys neužilgo bus paskelbtas Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios You-Tube kanale.

Atgiedojimas. Aštuntasis slėpinys

Protojėjus Josifas ZETEIŠVILIS

Laikraštis „Stačiatikių Lietuva“ tęsia protojėjus Josifo Zeteišvilio pasakojimus iš rinkinio „Plonosios žvakės“, išleisto Visagine nedideliu tiražu.

Atgiedojimas nėra vienas iš septynių krikščionių Bažnyčios Slėpinių. Tačiau tai, ką mačiau ir patyriau atlikdamas šią apeigą, skatina jausti jai didelį pietetą ir iškelti ją į slėpinių lygmenį. Todėl, kai esu prašomas atlikti panichidą velioniui, mirusiam ne pas mus, visada klausiu, ar jis buvo atgiedotas, ar nebuvo. Prašau, kad giminės tai išsiaiškintų, ir jeigu ši apeiga neatliktą, raginu paakinti velionio artimuosius pasirūpinti, kad mirusis būtų atgiedotas. Jeigu nėra galimybės padaryti tai tiesiogiai, siūlau atlikti apeigą netiesiogiai. Ne dėl to, kad tai dera daryti, ne dėl giminių jausmų, o dėl šios apeigos poveikio velioniui.

Pirmas atgiedojimas, kuriame teko dalyvauti kaip tik ir buvo neakivaizdinis. Mūsų šeima gana vėlai „atrado“ Dievą ir Jo Bažnyčią. Mes jau buvome suaugę ir visais kitais požiūriais subrendę žmonės. Mūsų šeimos apaštalė buvo mano vyresnioji sesuo Latavra (krikšto vardas Sofija). Ji ir tapo mūsų tėvo Grigorijaus bei tetos Sofijos (mūsų motinos sesers), kuri labai uoliai mumis rūpinosi, atgiedojimo iniciatorė.

Tėvas mirė ipusėjus septintam dešimtmečiui, o teta Sonia – aštuntajam. Tada nieko nenutuokėme apie šiuos dalykus, todėl net ir negalvojome, jog artimuosius reikia laidoti krikščioniškai. Ir štai po daugelio metų Sofija, pati atsigręžusi į Dievą, ir mus nukreipusi į išganyto kelią, ėmė rūpintis ir mūsų mirusių artimųjų, sielų gelbėjimu. Mes tuomet gyvenome kas Maskvoje, kas Tbilisyje. Maskvoje Sokolnikų rajone, buvome Kristaus Priskikėlio šventovės parapijiečiai.

Nepamenu, ar Sofija tarėsi su mumis iš anksto dėl atgiedojimo, bet atmenų, kad pasibaigus Liturgijai ji sustabdė šventovėje pro šalį einantį kleboną – tėvą Aleksandrą. Aš stovėjau atokiau ir negirdėjau jų pokalbio pradžios. Tikriausiai Sofija apibūdino susiklosčiusią situaciją, dėl kurios du artimiausi mūsų giminaičiai palaidoti be atgiedojimo. Linktelėjęs į tą pusę, kur stovėjau, t. Aleksandras paklausė: „Jis su jumis?“ Aš prisitariu...

► Tėvų šeštadienis – ypatinga mirusiųjų atminų diena Šv. Dvasios vienuolyne.

Manau, kad tėvas Aleksandras pats atliko atgiedojimo apeigą. Šiaip ar taip, bet būtent jis aiškino, ką daryti su žeme ir atleidimo malda, kurią gavome po atgiedojimo. Tėvas Aleksandras mirė netikėtai ir gana anksti (jam tada, berods, buvo kiek daugiau nei šešiasdešimt). Atmintyje jis išliko ir dėl kai kurių savitų apeigų atlikimo bruožų. Štai per Velyknakčio Liturgiją jis ne skaitė, o labiau pakiliai aukštu balsu graikiškai giedojo Evangeliją pagal Joną: „In archi in o Logos, ke o Logos in pros von Theon, ke Theos in o Logos“ („Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas“). Jis visada tarnavo per sekmadienio Naktinę, o pasibaigus „pirmosios valandos“ maldoms pats kiek šlubčiodamas nusileisdavo septyniais ar aštuoniais marmuro laipteliais nuo solėjos ir visiems giedant „Mano didžiai geroji Valdovė“ bei panašias giesmes, eidavo prie Iberijos Dievo Motinos ikonos, atsiklaupdavo, po to pagarbiai ją pabučiuodavo ir atsistodavo nuošaliau. O mes, pagarbinę, Dievo Motiną, prieidavome, kad jis mus palaimintų.

Jis visada tarnaudavo ir Naujųjų metų išvakarėse bei pirmosios naujų metų dienos rytą ir taip pat mus laimindavo. Žvakidės nešėja šventovėje buvo pagyvenusi vienuolė Olga. Per Liturgiją, suteikęs Švenčiausiuosius Slėpinius para-

piljiečiams, kuomet po šūkšnio „Ir per amžių amžius!“ tėvas Aleksandras, laikydamas Taurę, sukosi laimindamas ja tikinčiuosius, Olga stovėjo prie Altoriaus vartų, ir tėvas Aleksandras prieš įeidamas pro juos į presbiteriją, paliesdavo Taure nulenką motinėlės Olgos galvą.

Įsidėmėjau ir po atgiedojimo išsakytus jo nurodymus, kaip reikia elgtis su žeme, ir maldos tekstu: „Žemę ant kapo prakapstykite kryžmai, - tarė jis, kartu penkiais

“Mano nuostabai, vietoj skausmo ir nevilties, velionio veido išvydau nusiramimą, tarsi prieš jo akis buvusio niūraus paveikslu neliko, ir jį pakeitė kitas, šviesus vaizdas

ištiestais ir suglaustais dešinės rankos pirštais parodydamas kaip tai reikia daryti. - Šią žemę išberkite į kryžiaus formos griovelius, padėkite ten maldos tekstą ir užlyginkite griovelius“, - aiškino jis, vėl parodydamas, kaip tai daryti. Atlikti visus šiuos veiksmus teko man, nes kaip tik tada su reikalais skridau į Tbilisi.

Tuomet aš buvau laisvas menininkas, o nūdienos terminais sakant – „freelanceris“. Iš pradžių nuvykau į senovines Kukijos kapines, pas tetą Sonią. Šios kapinės man buvo pažįstamos nuo vaikystės, nes čia palaidota daug mūsų giminaičių. Jose ne sykį lankiausi su dzija

Vano (dėde Vania), tetos Sonios vyru, kuris pavasarį visuomet aplankydavo tėvo kapą. Jis tai vadino „gegužės šventėmis“. Tuomet aš nežinojau, kad gegužės šventės – tai ne tik dirbančiųjų solidarumas, bet ir Velykos bei Džiugieji Atminai. Vėliau šiose kapinėse atgulė teta Sonia, o po to ir jis pats.

Kapinėse viską atlikau taip kaip parodė tėvas Aleksandras. Vėliau ir pats taip rodžiau giminėms tų, kuriuos atgiedodavau neakivaizdžiai. Kai po to išėjau už kapų aptvaro, netikėtai pasijutau taip, tarsi būčiau ką tik grįžęs iš kurorto. Tai buvo išskirtinio „lengvumo“ būseną. Tiesa, Tbilisyje tada oras buvo puikus: vasaros pradžia. Tačiau man buvo aišku, kad savijauta pagerėjo ne dėl oro, o dėl to, kas prasidėjo Sokolnikų šventovėje ir buvo užbaigta čia. Šis lengvumas buvo atgarsis to palengvėjimo, kurį patyrė tetos Sonios siela (antraip, šis pojūtis, manau, būtų beprasmiškas).

Antrą ar trečią dieną nuvykau į kitą miesto kraštą, į Saburtalinio kapines. Tai naujos kapinės, ėmusios veikti prieš tėvo mirtį. Į jo laidotuves pavėlavau, nes teko skristi ir važiuoti iš Viatkos, kur atlikau karinę tarnybą. Tėvas buvo palaidotas išvakarėse, ir mane buvo atvežę prie jo kapo. Taip susiklostė, kad tik antrą sykį apsilankiau šiose kapinėse. Per tą laiką, jos gerokai išsiplėtė, bet aš gerai prisiminau vietą, kur buvo palaidotas tėvas. Vietą radau, bet kapo niekaip neįstengiau aptikti. Kiek pavaikščiojęs ir paieškojęs jau praradau

viltį jį rasti ir buvau bešėinąs. Tačiau netikėtai išgirdau: „Soso!“ (tai gruziniška Josifo vardo santraupa, o gal tam pritaikytas koks nors senovinis gruzinų vardas). Aš atsigrėžiau ir netikėtai išvydau tėvo antkapį.

Akimirką maniau, kad tėvas pašaukė mane stovintį šalia kapo ir nematanti jo. Paaiškėjo, kad šaukė kitą Soso: kapinių darbuotojas kvietė savo jauną bendradarbį. Ir vis dėlto... Aš pakartojau visus veiksmus: pakrapščiau kryžiaus formos vageles, išbėriau žemę, užkasčiau išrišimo maldą, kiek patvarkiau visą kapą, tylėdamas pastovėjau, pasimeldžiau... Išėjęs iš kapinių vėl pajutau tokį lengvumą kokį patyriau išėjęs iš tų senųjų kapinių.

Įvykiai ir įspūdžiai, susiję su atgiedojimu

Nesu tikras, kad tai susiję būtų su šia apeiga. Gali būti, jog dar gyvendamas žmogus pelnė Dievo malonę, bet ji pasireiškė būtent atgiedant. Kalbu apie mūsų parapijietės tetą. Ji daug metų išgulėjo paralyžuota. Sykį per radiją ji išgirdo maldą: „Šventas Dieve...“ ir ėmė nuolat ją kartoti. Jos atgiedojimas vyko Jono Krikštytojo ir Pirmtako šventovėje. Karstas stovėjo toje jos dalyje, kur yra kaltinės Viešpaties, Dievo Gimdytojos ir Jono Pirmtako ikonos. Prie šių ikonų toje nedidelėje šventovės dalyje tuomet reguliariai vyko intencinės pamaldos Dievo Motinai. Ir štai atgiedodamas maldos Švč. Trejybei mylėtoją aš pajutau tokį džiū-

gesį, kad pats savęs klausiau: „Tai atgiedojimas ar vestuvės?“

Su Bažnyčios gyvenimu susijusių anekdotų knygos autorius rašo: „Štai dėmesio vertas pokalbis su vienu tikrai dievotu ir vyresniu už mane žmogumi. Aš jam pasakiau:

- Nežinau... Viešpats labai gailėstingas, bet negaliu patikėti, kad tokiam baisiam nusidėjėliui koks buvo Stalinas, panichidos ir kitos nustatytos apeigos bent kiek galėtų padėti...

- Ką jūs! Ką jūs! - sušuko jis. - Padėjo! Ir dar kaip padėjo!

- Kaip tai? Kokia prasme? - nusistebėjau aš.

- O kaip? Kaip? Juk jį galiausiai žemėje palaidojo... Kaip žmogų... Kas kita - Leninas. Šis iki šiol taip ir gulį nepalaidotas...“

O šio mirusio laidojimo laiko iš anksto su mumis nesuderino todėl pasibaigus Liturgijai iki kūno išnešimo iš ritualinių paslaugų salės buvo pernelyg mažai laiko, kad būtų galima deramai, neskubant atlikti atgiedojimo apeigą. Kol ji vyko velionio veido išraiška buvo liūdna, tarsi paženklinta beviltiškos ramybės. Ir mane apėmė analogiška būsena. Iki atgiedojimo pabaigos viršum manęs tarsi sklاندė žodžiai, kuriais vienas iš nusikaltėlių, nukryžiuotų šalia Kristaus, kreipėsi į kitą nusikaltėlį: „mudu teisingai gavome, ko mūsų darbai verti“ (Lk 23, 41). O kitą dieną po Liturgijos aš nuėjau į ritualinių paslaugų salę. Mano nuostabai, vietoj skausmo ir nevilties, velionio veido išvydau nusiramintą, tarsi prieš jo akis buvusio niūraus paveikslą neliko, ir jį pakeitė kitas, šviesus vaizdas. Aš atsargiai pridurdamas „man atrodo“, atkreipiau į giminių dėmesį. O jie tarsi tik ir laukė mano žodžių, nes karštai jiems pritarė.

Tą jauną moterį į šventovę įnešė likus valandai ar net dviem iki atgiedojimo. Aš jos neatpažinau, bet giminės, kurių aš taip pat nepažinojau, teigė, kad ji kartkartėmis lankėsi šventovėje. Nepamenu, kada pamačiau šypsena jos veide. Ši šypsena buvo tokia džiugi, kokia retai būna ir žmogui gyvenam esant. Visą laiką, kol vyko atgiedojimas, velionės lupos ir visas veidas tarsi žydėjo, nušviestas šypsenos. Taip besišypsančią ją išnešė iš šventovės. Ar ši šypsena buvo skirta tam, kas liko jos jau praėjusiame gyvenime, ar tam, kas jos laukė ateityje?...

Pažymėtina ir įstabu tai, kad visi šie aprašyti dalykai vyko su žmonėmis, kurie nepasižymėjo ne tik kad pavyzdine, bet net ir apskritai jokia Bažnyčios nario gyvenimu. Tik tiek, kad buvo krikštyti. Kai kur gal net būtų atsisakyta juos atgiedoti. Ir negaliu sakyti, kad tai būtų neteisinga. Bet nepaisant to, jie aiškiai sulaukė atleidimo. Kuo konkrečiai jis pasireiškė, kaip jis paveikė jų naujosios būties realijas ir ką reiškė tie ženklai, kuriuos mes matėme, nesimu spėlioti.

Klausimai kunigui: Sapnuoju mirusius tėvus...

Į parapijiečių klausimus atsako Šventosios Dvasios vienuolyno katedros kunigas Olegas ŠLIACHTENKO

- Tėveli, pasakykite, ar galima ant kūno nešioti paprastą gintarinį kryželį be Nukryžiuotojo? Duktė tokį rado, nori pašventinti ir nešioti.

Lidija

- Gerbianoji Lidija!

Manau, kad galima. Žinoma, kryželis turi būti teisingas, bent keturkampio kryžiaus formos (pavyzdžiui, ne anchas). Kartu geriausia kryželį šventinti taip, kaip priimta Stačiatikių Bažnyčioje: atnešti į šventovę ir paprašyti, kad dvasininkas jį pašventintų. Mums, be abejo, svarbu tai, kokią prasmę suteikiame kryželio nešiojimui. Todėl reikėtų paaiškinti dukrai, jog kryželis, kurį ji ant krūtinės nešioja - tai Dievo meilės simbolis. Jis parodo Jo auką už mus. Tegul ant jo nebus Nukryžiuotojo atvaizdo, bet simbolis lieka nepakitęs. Ir reikia atminti, kad kryželis vertingas ne dėl gintaro. Tai svarbu suprasti, nes Lietuvoje daugelis mano, kad gintaras akumuliuoja saulės energiją, kuri neva maitina nešiojantį jį. Tai tėra stambeldiška ezoterika, neturinti nieko bendra su tikrove, ir pavojinga žmogui. Mūsų Saulė - Jėzus Kristus, mūsų Gelbėtojas. O krikščioniškas Kryžius maitina mus Jo meilės energija. Žinoma, jeigu tikime Jį ir gyvename Jo žodžiais.

- Kaip kovoti su mažatikyste? Vienas dvasininkas (dabar jis kitame mieste, todėl negaliu kreiptis į jį) per išpažintį man pasakė, kad visos mano nuodėmės kyla dėl mažatikystės. O ką man toliau daryti, nepaaiškino.

Marija

- Brangioji Marija, tokius klausimus, be abejo, reikėtų aptarti su tuo, kuris Jus pažįsta, ir žino, kaip patekti į Dievo karalystę, tai yra su nuodėmklausiu, užsiimančiu Jūsų sielovada. Jam gali būti žinoma, kas konkrečiai Jums trukdo tikėti, kodėl silpnėja Jūsų tikėjimas, jis gali padėti ieškoti patarimų šventųjų Tėvų raštuose, gali su Jumis aptarinėti šiuos dalykus ir gali melstis. Ir jūs

savarankiškai galite ieškoti atsakymo, pavyzdžiui, internete parašydama: „Šventieji tėvai - apie mažatikystę“. Paskaitykite, ką jie apie tai galvoja, užsirašykite jų pasisakymų šia tema ir aptarkite viską su dvasininku. Tačiau paklauskite mano nuomonės, todėl pasistengsiu bent bendrais bruožais atsakyti į Jūsų klausimą. Viena vertus tikėjimas - tai Dievo dovana (1Kor 12, 9). Kita vertus - tai Jūsų pastangos pasikliauti Dievu ir Jums skirta Jo apvaizda bei Jo Apsireiškimo, kurį pažįstame iš Jo Žodžio ir iš Bažnyčios Padavimo. Tikėjimo kaip dovanos turime prašyti Dievą, bet ir patys turime būti pasirengę ją priimti. Kita vertus, silpnas tikėjimas stiprėja „lavinant“, praktikuojant jį. Kiekvieną sykį, kai dvejodate, kaip pasielgti: vadovaujantis tikėjimu ar nepaisant jo, tai yra išbandymas Jūsų tikėjimui. Poelgis, atitinkantis tikėjimą, jį sustiprina. Bet neskaisčios aistros trukdo taip elgtis. Kaip sakė šv. Jonas Auksaburnis, „neįmanoma, tikrai neįmanoma neskaisčiai gyvenant tvirtai tikėti“. Todėl ir Evangelija prasideda žodžiais: „Atsiverskite, nes prisiartino Dangaus Karalystė“ (Mt 4,17). Ir palyginime apie sėją mažatikis, nepastovus žmogus lyginamas su uolėta ar erskėčiais apaugusia dirva. Ištikus kokiai negandai ar persekiojimui, daigai sudžiūva, nes dėl akmenų šaknys menkos: ten nėra gilesnio žemės sluoksnio, žiūr. Mt 13. Šis palyginimas mums sufleruoja, kad akmenis ir erskėčius (nuodėmes ir aistras) būtina pašalinti, o tai reikalauja pastangų. Siekiant būti atidiems savo „dirvai“, reikia skaityti Šventąjį Raštą ir Šventųjų tėvų darbus. Tai padeda išlaikyti protą blaivų ir neatsiduoti tuštybei.

- Ar galima melstis žmogui, kuris Bažnyčios nekanonizuotas, bet daugelio laikomas šventuoju? Pavyzdžiui, mūsų tėveliui Pontijui Rupyševui.

Georgijus

- Gerbiamasis Georgijau, žinoma, galima melstis. Pamenu man, dar seminarijos abiturientui, tėvas Leonidas Gaidukevičius patarė prieš egzaminus melstis taip: „Viešpatie Jėzau Kristau, dėl Tau įtikusiojo protojerėjaus Pontijaus maldų nedelsk man padėti išlaikyti egzaminus“. O Žirovičiuose, kur mokiausi, labai gerbta nekanonizuotą t. Jeronimą. Pas mus be t. Pontijaus dar labai gerbiama nekanonizuota vienuolė schimininkė Sergija ir protojerėjus Nikolajus Gurjanovas, kuris buvo mūsų moterų vienuolyno nuodėmklausys. Jis tarnavo Ge-

gabrastoje. Paminėjau tik labiausiai žinomus, o jų, be abejo, yra daugiau: protojerėjai Aleksandras Daniluškinas ir Feodoras Rakeckis bei kiti. Apie kai kuriuos jų buvo parašyta (pavyzdžiui, S. Ustimenko „Tie, kurie yra Kristus“). Kaip jiems melstis? Geriausia, kad vyktų panichidos ar litės už velionius (šios gali būti ir be dvasininkų). Bet galima ir savais žodžiais kreiptis į tuos Dievui tarnavusius asmenis arba, besimeldžiant Viešpačiui, pridurti: „dėl Tau įtikusiojo (vardas) maldų“.

- Pastaruoju metu vis sapnuoju mirusius tėvus. Mes arba kažkur su jais važiuojame, arba jie mane kažkur su savimi kviečia. Aš jau nejauna, todėl tokie sapnai kelia man nerimą. Kaip juos vertinti ir ar reikia ko nors imtis?

Elena

- Brangioji Elena, nereikia nieko daryti. Už gimines melskitės, neškite savo kryžių. Veikiausiai Jus trikdė mirties artumas. O čia dar esama nuomonės, jog sapnuoti mirusius gimines, kurie kažkur kviečia, reiškia, kad mirtis jau visai arti. Aš nesu sapnų aiškintojas, bet galiu užtikrinti: niekas mirties neišvengs. Tačiau Kristus mums atskleidė naują požiūrį į mirtį. Faktiškai mes ją jau patyrėme Krikšto Slėpinyje: jame glūdi ir laidojimas ir prisikėlimas su Kristumi ir Kristuje. Todėl ši būsima mirtis „negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuse“ (Rom 8, 39). Pasimelkite ir pamąstykite, ko reikia, kad būtumėte pasirengusi susitikti su Gelbėtoju; kad gyventumėte džiaugdamasi, nepasiduodama nykiam liūdesiui ir nejausdama baimės.

- Kaip nesusimenkinti stengiantis būti nuolankiai?

Vera

- Gerbiamoji Vera, man kiek keista, kad priešpastatote nuolankumą ir susimenkinimą. Tačiau tai atspindi nūdienos dvasią. Veikiausiai Jūs norėjote paklausti, kaip siekiant nuolankumo nepasiduoti savigraužai. Bet patikėkite, jeigu Jūs tikrai būsite nuolanki, jūs savęs „negrąužite“. Savigrauža - viena savimeilės formų. Tai būsena, kai žmogus negali susitaikyti su faktu, kad jis yra silpnas, kad nusidėjo, kad suklydo. Savigrauža kyla dėl saviklovos; kai žmogus pasikliauja Dievu, ji nekyla. Saviklovos vaisiai - nusiminimas, neviltis, depresija, apatija, pyktis, irzlumas. O nuolankumas - tai sielos būsena, ku-

ri reikiama įvairiai, priklausomai nuo aplinkybių, bet visada jos vaisius būna sielos ramybė. Kad nepasiduotumėte savigraužai reikia ne plakti save, o nuolankiai kentėti prasižengus, prašyti, kad Dievas atleistų, atminti, kad Dievas gailėstingas ir susitaikyti su savo bejėgystės faktu.

Na, o susimenkinti - tai sekti Išganytoju. Jis susimenkino, susi mažino dėl mūsų, kad taptų toks kaip mes ir patirtų pažeminimus, įžeidimus bei gėdingą mirtį. Teologijoje tai vadinama kenozė (gr. kenosis). Šis žodis ir reiškia „autolimitaciją“. Kaip rašo šv. ap. Paulius, Jis „apiplėšė Pats Save, priimdamas tarno pavidalą ir tapdamas panašus į žmones. Jis ir išore tapo kaip visi žmonės“ (Fil 2, 7). Nuolankumas ir susimenkinimas labai glaudžiai susiję. Pats Išganytojas rodė mums nuolankumo ir minėtos kenozės pavyzdį: nekeršijo už Save, nesmerkė tų, kurie Jį įžeidinėjo, mazgojo mokiniams kojas, leidosi nukryžiuojamas. Jis ir mus mokė vadovautis Jo pavyzdžiu. Prisiminkite kad ir gelbėtojo žodžius, kuriais Jis baigė palyginimą apie muitininką ir fariziejų: „kuris save žemina, bus išaukštintas“ (Lk 18, 9-14). Tad susimenkinimas - tai dorybė.

- Kaip Švč. Slėpinių priėmimui rengti vaikus? Ar tiems, kurie nemaitinami krūtimi, reikia pasninkauti?

Viktoras

- Brangusis Viktorai, vaikus, be abejo, reikia rengti Švenčiausiųjų Slėpinių priėmimui. Šis parengimas sietinas su Jūsų pasirengimu. Kai meldžiatės, pakvieskite ir vaikus melstis. Mažesnius - daliai maldų. Didesni galėtų su jumis melstis ilgiau. Tai derėtų aptarti su nuodėmklausiu, kad viskas būtų daroma su saiku, protingai. Jeigu patys pasninkaujate, ir vaikai gali pasninkauti, nors iki tam tikro amžiaus jiems netaikomi mėsisko ir pieniško maisto ribojimai. Nuo 7-8 metų, kai vaikas pradeda eiti išpažinties, galima pradėti pratinti jį pasninkauti. Kartu neįmanoma ir nereikia siekti, kad jis itin griežtai ribotų maistą. Galima kreipti dėmesį į saldumynų ir žiūrinių filmukų ribojimą. Bet ir Jūs turite riboti savo pramogas, pavyzdžiui, atsisakyti naršymo internete. Pasikartosiu, jog visas detales ir niuansus reikėtų aptarti su nuodėmklausiu.

Klausimus galima siųsti į redakciją įprastu arba elektroniniu paštu, arba per Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupijos Facebook puslapį.

Vilniaus Hodegetrijos atvaizdai

Vasario 28 Bažnyčia pagerbia Dievo Motinos ikoną „Vilniaus Hodegetrija“, kuri pagrįstai laikoma viena didžiausių Lietuvos stačiatikių šventenybių.

Šventės diena nustatyta atsižvelgiant į tai, kad šis stebuklingasis paveikslas į Vilnių (tada – Vilnią) buvo atneštas būtent vasario 28 (pagal senąjį stilių – vasario 15). Tai įvyko 1495 metais, tai yra prieš 529 metus. Tada Bizantijos imperatorių Paleologų dinastijos atstovės Sofijos ir Maskvos Didžiojo kunigaikščio Joano III duktė Jelena Joanovna atvyko į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinę, kad ištekėtų už Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Aleksandro. Kunigaikštystė su savimi atsivežė ir minėtąją ikoną. Ši Paleologų giminės šventenybė atiteko jai iš motinos.

Mirus Didžiajai Lietuvos kunigaikštenei Jelenai paveikslas, vykdamas jos testamentą, buvo patalpintas virš jos kapo, esančio Skaisčiausiosios Užmigimo katedroje. Sudėtingą unitų veiklos metą šis tikinčiųjų didžiai gerbiamas paveikslas buvo perkeltas į Vilniaus Švenčiausiosios Trejybės vienuolyno katedrą. Ten jis liko ir gražius Lietuvos stačiatikių šventoves stačiatikiams. Minėtoje katedroje „Vilniaus Hodegetrija“ išbuvo iki pat Pirmojo pasaulinio karo pradžios, ir 1915 metais buvo evakuota į Maskvą. Pasak visuotinai pripažintos versijos, stebuklingoji ikona buvo išvežta artėjant fronto linijai. Tai buvo padaryta nurodžius Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupui Tichonui (būsimajam patriarchui). Šis paveikslas kartu su kitomis Bažnyčios vertybėmis pateko į Maskvos Dono vienuolyną. Tolesnis Vilniaus ikonos likimas nežinomas. Mums belieka melstis, kad Viešpats kada nors mums tai atskleistų. Ir visgi Vilniaus ikona nedingo be pėdsakų. Ji tebelieka su mumis jos kopijų dėka. Stačiatikių Bažnyčioje laikoma, jog kiekviena kanoninė ikona yra tikra, nes atspindi jos Pirmavaizdį. Kitaip sakant, kiekviena kopija tam tikra prasme tapati originalui. Daugelis žinomų ikonų kopijų pačios tampa stebuklingosiomis.

Žvelgiant į esamos Vilniaus Hodegetrijos kopijas nesunku pastebėti, kad jos skiriasi viena nuo kitos. Tai ir suprantama: visgi tai – ikonos kopijos, o ne originalas. Nepaisant to, kyla noras sužinoti, pamatyti, kaip tas originalas, kurio netekome, atrodė. Žinome tikslų jo dydį: 134,5 cm aukštis ir 90 cm – plotis. Taip pat žinome, kad ta ikona buvo nutapyta ant keturių lentų, ir dvi iš jų (esančios centre) – kipariso, o dvi šoninės – liepos.

► Nuotrauka iš 1905 m. išleistos knygos „Stačiatikių Vilnia“.

Išliko ir pirminės ikonos aprašai. Pavyzdžiui, iš 1842 metų aprašo, kurio autorius – profesorius slavistas I. I. Sreznevskis, galima daryti išvadą, kad ikonos aptaisai buvo ne syki restauruoti ir perdarinti. Sreznevskis pažymi, kad ornamentuoti aptaisai dalis yra ne vėlesnė nei XIV a., o kitos dalys – XVI ir XVII a. 1866 m. ikoną restauravo akademikas Vasiljevas. Jis išsiaiškino, kad paveikslas ne syki buvo nukentėjęs nuo gaisro, ir kai kurios jo dalys buvo atkuriamos aliejiniais dažais. Tuo tarpu tapant ikoną naudoti su kiaušininiais ruošti dažai – tokie, kokius, akademiko nuomone, naudojo senovės ikonų tapytojai. Laimei, išliko ir „originaliosios“ ikonos atvaizdai – tiek jos piešiniai, tiek nuotraukos, tegul ir nelabai aiškios. A. Vinogradovo knygoje „Stačiatikių Vilnia“ („Pravoslavnaja Vilnia“; 1905 m. leidimas) yra nespaltvota „tos pačios“ stebuklingosios Vilniaus ikonos nuotrauka. Ji čia – su brangiais, vertingais aptaisais. Kita minėtos knygos nuotrauka patvirtina, kad XX a. pradžioje ikona tikrai buvo Švenčiausiosios Trejybės vienuolyno šventovės ikonostase.

► Piešinys iš 1872 m. albumo „Rusų senovės paminklai imperijos Vakarų gubernijose“.

Yra dar vienas autentiškas, senesnis Vilniaus Hodegetrijos atvaizdas. Tai piešinys iš 1872 metų albumo „Rusų senovės paminklai imperijos Vakarų gubernijose“. P.N. Batiuškovas leidinyje, spausdinamas aukščiausiuoju nurodymu. 5 dalis. Vilnia“ („Pamiatniki ruskoj stariny

v zapadnych gubernijach imperii, izdavajemyje po visočajšemu poveleniju P.N. Batiuškovym. Vypusk 5. Vilna“). Minėtas piešinys atliktas vadovaujantis to meto estetika, bet jis gerai perteikia ikonos aptaisų puošnumą ir nuo laiko patamsėjusio Švenčiausiosios Dievo Gimdytojos veido išraišką.

Iš visų mums žinomų ikonų kopijų, ko gero, tiksliausiai pirminio paveikslą išvaizdą perteikia ikona, kuri dabar yra Šventosios Dvasios vienuolyno katedroje. Ji patalpinta kampe, į kairę nuo solėjos. Šiai kopijai tikintieji reiškia išskirtinę pagarbą. Prie jos nuolat yra gėlių, visada dega žvakės. Sako, kad praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio pradžioje ikona stebuklingai atsinaujino: ji tarsi pašviesėjo. Pasak turimų duomenų, kopija buvo tapoma kiek skubant, prieš pat ikonos evakavimą 1915 metais. Iki 1960 metų ši kopija buvo Vilniaus Marijos Magdaliotės moterų vienuolyne, Aleksandro Neviečio šventovėje. Sovietų valdžiai iškėlus vienuolę į Šventosios Dvasios vienuolyną, ten „atsikėlė“ ir ikona.

► Šventosios Dvasios vienuolyne esanti kopija.

Dar viena žinoma Vilniaus Hodegetrijos kopija yra vadinamoje Romanovų (Konstantino ir Michailo) šventovėje, esančioje Vilniuje. Ši meniškai nutapyta ikona taip pat labai gerbiama tikinčiųjų. Ji patalpinta dailiame raižytiniame kiote. Daugelis Romanovų šventovės parapijiečių būtent savo Vilniaus ikonos kopiją laiko „tiksliausia“.

► Kopija, esanti Romanovų šventovėje.

Sostinės Arkangelo Mykolo šventovėje, esančioje prie Kalvarijos turgaus, taip pat yra Vilniaus Hodegetrija. Ji nepretenduoja į tikslumą, nepaisant to, šis paveikslas – taip pat Vilniaus Hodegetrija. Be to, panašu, jog tai visai ne nauja ikona. Šis paaukuotas paveikslas yra gražiame kiote, esančiame kiek į dešinę nuo ikonostaso.

► Arkangelo Mykolo šventovėje esanti kopija.

Mažiau žinoma Vilniaus ikonos kopija, esanti Vilniaus miesto Skaisčiausiosios katedroje. Šis paveikslas pakabintas gana aukštai ant sienos (netoli lango), Aleksiejaus navoje. Ryški šviesa, sklindanti pro langą, trukdo deramai apžiūrėti ikoną, todėl nenuostabu kad apie ją mažai kas žino. Kiek galima spręsti, ikona tapyta palyginti neseniai.

► Kopija iš Skaisčiausiosios katedros.

Tačiau „jauniausia“ iš žinomų Vilniaus Hodegetrijos kopijų yra ne Vilniuje. Ją tapė žinomas ikonų tapytojas Aleksandras Osinas, ir ikona yra Šalčininkuose, šv. Tichono maldos namuose. Naujos šv. Tichono cerkvės statyba po truputį artėja prie finišo, todėl galima tikėtis, kad neužilgo šis puikus Dievo Motinos paveikslas užims jam derančią vietą naujoje, aukso kupolais vainikuotoje šventovėje.

Deja, žmonių pamaldumas šiai ikonai ilgainiui ženkliai sumenko. Gali būti, kad tai įvyko todėl, kad neliko pradinės, originaliosios Vilniaus Hodegetrijos ikonos.

Kadangi dėmesys Vilniaus Hodegetrijai sumažėjo, daugelis neži-

► Šalčininkuose, šv. Tichono šventovėje esanti kopija.

no, kaip ji atrodo, todėl atsirado galimybė plačiai garsinti (pirmiausia internete) kitos ikonos atvaizdą ir klaidingai ją vadinti „Vilniaus ikona“. Matyt, ši klaida kilo dėl Vikipedijos (Wikipedia), nes tai „visuotinė“ enciklopedija, kuriai straipsnius gali rašyti kas tik panorėjęs. Savo metu kažkas Vikipedijos tekstą apie Vilniaus Hodegetriją papildė nieko bendra su ja neturinčia iliustracija, ir iš ten ji pasklido į specializuotas paskyras ir net... į ikonų tapytojų dirbtuves. Tas kitas Dievo Motinos atvaizdas, be abejo, yra

► Dėmesio! Tai NE Vilniaus, o visai kita ikona.

taip pat gerbtina Jos ikona, bet tai visai ne Vilniaus Hodegetrija. Ji neatitinka iki revoliucijos darytų aprašų, o užrašai šios ikonos apačioje skelbia, kad ji buvo įgyta Dniepro upės pakrantėje („...šį Skaisčiausiosios Mergelės, Dievo Gimdytojos ir Jos Dieviškojo Sūnaus šventąjį paveikslą Kijevo teritorijoje, ant Dniepro upės kranto, rado Dievą mylintis ir doras vyras – Korovino sūnus Jakovas Ignatijevičius...“).

Dievo motinos ikona Vilniaus Hodegetrija jau šimtus kartų yra atsiliesusi į tikinčiųjų maldas. Šis įstabių pagijimų ir kitų stebuklų šaltinis neišsenka iki šiol. Tad ir ateityje kreipkimės į ją trumpiausia ir nuostabiausia galios malda: „Švenčiausioji Dievo Gimdytoja, gelbėk mus!“.

Maksimas ROGALSKIS

Neįmanoma paversti žemės Kojumi, reikia sutrukdyti jai tapti pragaru.
SERBIJOS PATRIARCHAS PAVELAS